

Datum
2022-05-27

Er Referens
SOU 2022:6

Mottagare
Socialdepartementet

Vår Referens
SPF2022:09

Betänkandet/Remissen: ”*Hälso- och sjukvårdens beredskap – struktur för ökad förmåga*” (SOU 2022:06)

- Svensk Psykiatrisk Förening (SPF) eftersöker tydliggörande av hur den komplexa katastrofmedicinska krisorganisationen kan verka i verkligheten. Detta torde bli lättare efter **återkommande civil-militärövningar** för höjd beredskap eller krig, såväl nationellt men också med lokal inriktning. Lokalt förankrade övningar med tätare frekvens, ej glesare än kvartalsvis är att föredra. Dessa ger mer bestående verkan, lättare att anpassa, jämfört med nationella övningar som blir dyra, svåra att utvärdera eller överblicka.
- **Privata vårdgivare kommer inte givet att bistå regionen vid behov av utökade resurser.** Det är en väldigt stor apparat om avtal ska skrivas om för att säkerställa det och därefter även se till att man har samma katastrofplan, gemensamma övningar etc.

Utöver det även otydligt **hur samverkan mellan region och kommun** ska ske. Även detta behöver förtydligas och övas för att nå avsett resultat.

- Ytterligare förtydligande eftersöks kring **hur samverkan mellan regioner och kommuner skall** ske, vilket är en svårighet i praktiken.

Gällande Socialstyrelsens masskadeplan och fördelningsnycklar ser SPF vikten av att förutom praktisk/logistisk planering, att det också finns behov att säkerställa **mentala förberedelser** för masskadehändelser, för civil hälso- och sjukvårdspersonal. Personalen är inte vana att prioritera bort sjuka och skadade (neka människor akut vård som i normala sammanhang kan erbjudas) utifrån masskadehändelser, vilket kan skapa stress och risk för felbeslut, men också etisk stress och organisatoriska konflikter.

Dessutom kan det vid masskadehändelser bli en onormal hög belastning på psykiatriska enheter, av ångestfyllda människor som inte är psykiskt sjuka. Vid omfattande händelser kan den ordinarie krisstödsorganisationen bli otillräcklig. SPF bifaller i att och det behöver utvecklas en förmåga att snabbt mobilisera större krisstödsgrupper som kan prioritera kollektiva insatser, både psykologisk omsorg och praktisk hjälp. Detta för att inte ordinarie psykiatrisk verksamhet för psykiskt sjuka patienter inte blir blockerade.

SPF stödjer också att krisstödsinsatser kräver förberedelser, planering, utbildning, övningar (som återkommer med exempelvis kvartalsvis frekvens, för att bibehålla förmågan), utvärdering samt informationshantering. Här behöver det tydliggöras hur förmågor bland krisstödet utvecklas, att **kunna särskilja mellan normal förväntad ångest och dess hantering, till skillnad från psykisk sjukdom** som kräver annan uppföljning och behandling än sedvanligt krisstöd.

Utredningen klargör inte **hur krisstöd kan utformas för utdragna kris eller krigsförhållanden**. Detta behöver förtydligas och klargöras hur metoder för en uthållighet kan säkerställas.

Utredningen konstaterar variation av krisstödet utformning bland kommuner. SPF ser inga hinder till att regioner utvecklar krisstödet på olika sätt utifrån lokalkännedom samt i kontakt med primärvård, bara det finns **tillräcklig god frekvens i övningar** (ej glesare än kvartalsvis) samt att det säkerställs med publikation av nationell inspiration liksom rapporten "Krisstöd vid allvarlig händelse".

Socialstyrelsens roll som nationell samordnare vid större händelser behöver förtydligas och komma till kommuners kännedom, framförallt kunna övas med lokala krisstödsorganisationen med regelbundenhet.

- Sjukvårdens förmåga till samverkan med Försvarsmakten för att uppnå samordning. Här bör tidigt observeras ifall det finns **kulturskillnader i civilt och militärt operativt arbete**, vilket kan bidra till krockar i verklighetsuppfattningar (*militärt*: bedriver doktrinär flexibilitet, tillitsbaserad; jämfört med *civilt*: hierarkisk, gott självförtroende i professionskunskap, dock rädsla för IVO och att bli anmäld och således mindre flexibilitetsbenägna i krisläge. Det finns således **olika mentalitet och metoder för beslutsprocedurer, där en respekt för varandras olikheter i organisationer behöver odlas**. Även här är betydelsen av övningar viktig.

För Svenska Psykiatriska Föreningen,

Cave Sinai
Styrelseledamot, SPF

Linda Martinik
styrelseledamot, SPF